

EX LIBRIS
ILLVSTRISSIMI VIRI,
DN. DAN. LVDOLPHI,
LIB. BAR. de DANCKELMANN,
S. REG. MAI. BORVSS. CONSILIARII
STATVS INTIMI, cetera,
BIBLIOTHECÆ ACAD. FRIDERICIANÆ
TESTAMENTO RELICTIS.

Xd. 28,

DISPUTATIO
Institutionum anatomicarum V.
DE PARTIBUS
NONULLIS ΑΙΜΑΤΩΣ ΕΙ
servientibus,

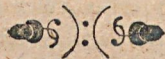
Quam
SVB PRÆSIDIO

TOBIÆ KNOBLOCHII,
Marcobrettani Fr., Med. & Phil.D.

*In celeberrima Witebergensium Academia
defendendam suscipiet*

Christophorus Bilizerus,
Neostadiensis Sil.

Ad diem 15. Julij, horis & loco notis.

WITEBERGAE,
Typis Cratonianis per Iohan. Gorman.

Anno cIo 1o CVII.

Roxima disputatione infimi ventris partes $\chi\upsilon\lambda\omicron\sigma\tau$ inservientes examinavimus: Nunc *ειμαλωσις* partes nonnullas, quæ sunt, Mesenterium, Epar, & Vesica fellis, pertractabimus.

C A P. I. De Mesenterio.

Mesenterium est commune vinculum intestinorum, quo ipsa inter se mutuo connectuntur & ad dorsum alligantur, ne vehementius saliente aut cadente animali divellantur ac decidant.

1. *Græcis μεσεντερον à situ dictum*, Gal. 4. usu part. 20. Aristot. 4. hist. 16. *quod sit membrum ἐν μέσῳ τῶν ἐντέρων, id est, in medio intestinorum situm*. Gal. 6. ad anat. Laurent. lib. 6. c. 15. Archang. lect. 13. *ideoq; mesenterium non est medium intestinum* ut Cic. lib. 2. de nat. Deor. vult, *sed membrum quod inter intestina medium collocatur*. Gaza lactes appellat.

2. *Est q; ex duabus membranis de peritoneo utrinq; natis factum*, Gal. 4. usu part. 20. 6. ad anat. 6. *quæ arctè ex omni parte connascuntur, nisi qua vasis, adipi, & glandulis, secundum longitudinem inter has protensis ac dispersis, iter aut transitus medius relinquitur: Hoc sulcit ac sustentat venas mesaraicas quo Epar Chylum ab intestinis eo commodius accipere possit*. Gal. com. 4. aph. 4. lib. 2. Epid. Aristot. 1. hist. anim. 16. Archang. d. l. Bauh. l. 1. cap. 18.

3. *Etenim crebre aquè exiles venule à porta Epatis tanquam furculi à trunco propagatæ per hoc veluti stragulum, inter geminam ejus membranam disparguntur*, Gal. d. l. & diff. ven. 1.

A 2

atq;

atq; ad intestina porrecta, & chylum educunt, non aliter atq; plantarum radices succum è terra hauriunt, & ad Epar transuehunt. Arist. 1. histor. anim. 16. Gal. d. 1. unde hæc mesaraica sive mesenterij vene nominantur. Medici primas venas appellant, vel quod alimentum in ventre confectum primò in has fluat, vel quod in prima corporis regione contineantur, quæ à gula usq; ad cavam jecoris partem pertingit, & complectitur ventriculum, omentum, mesenterium, cavam Epatis, Lienem & Pancreatem.

4. Neq; vero àvatois, i. distributio solum chyli sit ad Epar per has venulas, sed sanguinis etiam ex Epate effusio, quo intestina nutriuntur. Postquam enim organa illa publico munere perfuncta sunt in distribuendo chylo, suæ quoq; nutritioni inservire incipiunt. Laurent. Archang. Bauhin. d. 1.

5. Cæterum tanta est venarum mesaraicarum exilitas, ut eorum oscula, quibus in intestina desinunt vix appareant in mortuis corporibus: Unde facile intelligere est, quanto cum valetudinis periculo ea obstruantur. Gal. d. 1. Ideoq; hæc consideratio certè nos merito ad temperantiam, & moderationem in cibo & potu hortari debet.

6. Præterea arteria complures ab aorta trunco, qui lumbis incumbit, per mesenterium ad intestina mittuntur; sicuti alioquin in universo corpore mira est venarum, & arteriarum cœlyxia aut copulatio.

7. Sparguntur illuc quidam nervorum surculi, à sexta cerebri conjugatione producti. Gal. d. 1. 5. ulii. part. 2. quorum usus est calorem conservare.

8. In hoc demum glandula quam plurima ad vasorum divertia consistunt, quemadmodum & in centro mesenterij glandulosum corpus magnum (id tamen non est pancreas) positum est, ad primam trunci portæ in ramos mesaraicarum distributionem. Galen. diss. vent. & 6. ad anat. 7. Quarum glandularum usus est, ut sint tanquam molle pulvinar vasorum diductionibus interjectum,

ne

ne in vehementi corporis agitatione vasa concussa rumpantur. Fallopius alium usum affert, & ait factas esse has glandulas ut prohiberent ne vasorum ductus à repletis intestinis, aut constricto abdomine comprimantur, chyliq; distributio ita impediatur. Gal. 4. de usu part. 2. 6. ad. anat. 5. 6. & 7. Arist. 1. histor. 17. & 4. part. animal. 4. Columb. L. 11. c. 6. Fallop. 14. cap. 6. Gal. 4. de usu part. 8. Archang. Laurent. d. l.

9. Usus mesenterij est. 1. intestina tanquam communi vinculo invicem colligare, & lumborum vertebriis annectere, ne implicentur, vel deorsum labantur. 2. Defendere venas, arterias, & nervos, per geminas mesenterij membranas excurrentes ad intestina, ne ladanentur vel disrumpantur. Gal. 4. usu p. 20. Archang.

Delineatio mesenterij.

- A. Centrum Mesenterij.
 B. B. Corpus glandulosum totius Mesenterij maximum.
 C. Dextra coli portio, à rene ad jecur protensa.
 D. Rectam intestinum dorso neçtens Mesenterij portio.
 E. Flexuosi margines quibus intestina adhaerescunt.
 F. Tenuia intestina dorso alligans Mesenterij pars.

De Accidentibus Mesenterij.

1. Situs per se satis notus.
2. Figura hujus est circularis à plana, in multas contorta plicas.
3. Magnitudo satis patet, quanquam alijs major vel minor pro corporis magnitudine.

A 3

4. Num

4. Numerum quod attinet, duplex est, ratione duorum intesti-
norum (ut Archangelus vult) scil. tenuium & crassorum alte-
terum tenuia, alterum crassa devincit, & sibi copulat. Secundum
Galen. vero de dissect. vent. 9. triplex est, circa exortum angu-
stum est, in medio amplum, & in lateribus potissimum sinistro, ubi
ad rectum descendit oblongum fit. Bauh. d. l.

5. Est etiam copiosius adeps in Mesenterio genitus ex sangui-
ne, qui media illa spacia, qua inter venas media sunt interjecta oc-
cupat, atq. implet. Usus hujus est ut suo calore calefaciat, & sua
densitate foveat calorem illarum partium, ad chyli, qui per eas par-
tes fertur, preparationem pro αἰματώδῃ, ut vult. Bauh. d. l.

CAP. II. De Epate.

Epar desiniente Hipp. lib. de aliment. αἰματώδης officina
θυσωπισμὸς sanguinis, naturalis spiritus architectrix, principi-
um venarum non ἰσπεύσεως, .i. originis, sed πικρώσεως καὶ διοικήσεως,
.i. radicationis & dispensationis, quibus tanquam rivis totius
corporis membra irrigat & alit.

1. Epar Græcis ἥπαρ, παρὰ τὸ ἐπιήγειρ καὶ κωλύωδης, ut Apollo-
nij interpres notat, vel δὲ τὸ νῆς, ἢ ἀνίας, .i. inopia, dicitur, quod
omnium partium inopia succurat, sive παρὰ τὸ ἡσώω τὸ ἐνφραίνωμαι
à laetando cum in hac parte concupiscentiæ sedes sit. Latinis Iecur
dicitur, quod juxta cordis vires suam potestatem exerceat.

2. Substantia Epatis est caro ipsi propria, Bauh. lib. 1. cap. 44.
rubra, mollis, sanguinis concreti formam obinens, Gal. 6. ad anat.
11. Iohan. Quint. Andern. inst. an. l. 1. Unde etiam Erasistrato
μαρτύριον dicitur, quasi sanguis effusus sive affusus. Vesal. l. 15.
cap. 7. Plater. in suis tab. anat. Fernel. lib. 1. c. 7. Colum. lib. 6.
de Iecore & venis. Carnis hujus venarumq. Epatis, propria vi,
chylus

chylus albus in massam quandam colore, & substantia à chylo diversam convertitur, quæ sanguis dicitur.

3. Per sanguinem autem ex chylo in Epate elaboratum, non intelligimus sincerum sanguinem, sed genitos etiam cum hoc humores naturales, ut sunt, flava bilis, succus melancholicus, & pituita.

4. A sanguine, urgente necessitate Epar sumit suum nutrimentum, reliquum tanquam superfluum beneficio caræ venæ in omne corpus distribuit. Vesal. lib. 5. cap. 7.

5. Priusquam tamen sanguis per cavam in corpus emitatur, cum purgari necesse est. Ideo fervente per concoctionem chymo in Epate, vi caloris coquentis segregatio fit eorum, quæ ad alendas corporis particulas minimè futura erant accommodata, ut est primò bilis flava pars chymi tenuis assata calida, flori vini haud dissimilis, quæ per poros bilares in vesiculam suam descendit, non quidem ut hac alatur, sed ut inde effusa, intestinorum expulsionem adjuvet. 2. Pars chymi crassa, terrena, quæ cum fece vini comparatur, & est humor melancholicus, hunc Lien ad se rapit, & de puriore ejus portione alimentum sumit, crassa verò particula in ventriculum effunditur, ut hujus beneficio appetitus excitetur, ventriculus corroboretur. Archang. lect. 18. 3. Excrementum aquosum à renibus postquam sanguinis transitum per gibbam Epatis partem in cavam adjuvit, attrahitur, & per vesicam excluditur. Ultimo restat pituita ex optimis cibi partibus genita, quæ ab alijs vicarijs humor vocatur, fertur enim simul cum sanguine, & naturæ destituitur proprio receptaculo, quia semicoctum est alimentum, & diuturniore in Epate & venis mora, ac per inediatam faciliè in sanguinem benignum & alendis partibus frigidioribus accommodatum converti potest. Fernel. lib. 6. c. 6. Hipp. de morb. lib. 4. sect. 1. Laurent. q. 10. Avicen.

6. Deinde connectitur Epar beneficio vinculorum nonnullorum, quæ à peritoneo ortum habent, spine lumborum, diaphragmati,

gmati, alijsq; partibus, ne cum grave sit, decidat. Columbus
 duo agnoscit vincula. Bauhinus vero tria. Primum est tenu-
 issimum, quod Vesalio à ligamentis hepatis ortum ducit, Colum-
 bo vero, Fallopio, Archangelo, Laurentio à peritoneo; quod
 Epar diaphragmati parte anteriore alligat. Secundum sinistrum
 etiam fortissimum à peritoneo quoq; oritur, hujus beneficio Hepar
 diaphragmati nec non etiam costarum notcharum cartilaginibus,
 veluti glutino, adhaerescit. Paræ. lib. 2. cap. 18. hac ligamenta
 scribunt Anatomici observasse Sylvium & Hollerium: At
 Archangelus asserit se nunquam potuisse reperire. Tertium est
 vena umbilicalis, cujus beneficio fetus in utero nutritur: hac E-
 par abdomini ad umbilicum neclitur, ne concidens diaphragma
 deorsum trahat; ut monstrat apposta figura.

Delineatio venæ umbilicalis.

- A A. Gibbi jecoris magna portio.
- B. Vena umbilicalis.
- C. Umbilicus.
- D D. Arteria umbilicales.
- E. Vrachos.
- F. Vesica.

7. Venarum duo genera Hepar habet, u-
 num in cava, alterum in gibbosa parte. In
 cava parte vena una qua ædicia à Grecis dici-
 tur, Galen. 6. ad: anat. 10. quam Latini portam dicunt, Ara-
 bes hanc venam lacteam nominarunt, quod chylum lacti similem
 alliciat, que intra & extra Epar in varios & multos dividit in r-
 mos. Extra Epar dividitur in quatuor surculos & duos ramos
 magnos, quorum unus splenicus, alter mesentericus vocatur. Sur-
 culorum primus vocatur Cysticus qui in vesicula fellis cervicem
 & corpus, nutritionis gratia distribuitur. Secundus Gastricus,
 (Columbo & Cornelio primus ramus) in ventriculum & hu-
 pyloron varios conspergit surculos. 3. Gastreoploicus, ut à Syl-

vio & Laurent. nominatur, Columb. ramus tertius, ventriculi fundo & omenti superiori membrana ramulos vultos communicat. Gal. dissect. Ventr. lib. 1. 4. Intestinalis, qui per duodeni & jejuni longitudinem excurrit. Laurent. lib. 4. cap. 2. Bauhin. lib. 1. cap. 15.

8. Magnos ramos quod attinet, inter hos primus splenicus est, & in sinistro latere apparet, unde & Vesalio sinister ramus dicitur, & est tenuior & elatior mesenterico, & fertur ferè totus ad splenem (Columbo quartus ramus, Archang. tertius est) & dividitur in 4. ramos, in Gastricum minorem, Epiploicum dextrum, Coronarium stomachicum, & Epiploicum posterorem.

1. Gastricus minor in ventriculi gibbosam partem posteriorem paucis ramis diffunditur. 2. Epiploicus dexter, in dextram inferioris Epiploi regionem, & colon intestinum furculos derivat. 3. Coronarius stomachicus dictus Columbo. Bauhino, gastricus major. Archangelo ramus primus, hic ramus satis crassus est, & habet in utroque latere duos adhuc ramos, qui omnes ad ventriculum nutritionis gratia mittuntur. 4. Epiploicus posterior, qui in omenti membranam interiorem, & coli partem descendit.

9. Hisce ramis ita productis, truncus splenicus in ramum superiorem & inferiorem dividitur, hic, rursus in alios. Superior prope splenem qui vocatur vas breve, aut venosum, Galen. usu. part. cap. 4. 6. ad. anat. 10. diss. ventr. 1. hujus rami beneficio communicatur ipsi ventriculo acidus humor, quo fames sive appetitus excitetur. De infusione humoris melancholici in ventriculum variae sunt sententiae: Vesal. Archang. à liene in os ventriculi, Laurent. vero & Varol. in fundum & os ventriculi melancholicus succus effunditur & c.

10. Inferior in omenti partem descendit, & dividitur in duos ramos. Primus dicitur Epiploicus sinister, Gal. diss. ventr. 1. qui in sinistra inferioris omenti parte invenitur. Alter Gastroepiploicus sinister nominatur, qui fundum ventriculi sinistra parte cingit. Horum duorum ramorum Laurentius non meminit, quia non semper reperiuntur, & quidem rarissime primus, ut Vesal. etiam monet. Tantum de splenico ramo & hujus surculis.

11. Mesentericus ramus qui in dextro latere sedē habet est major splenico, & in intestina & Mesenterium ramulos diffundit infinitos. Ramum 5. & 6. faciunt Columb. & Archang. at Laurentius dextrum vocat, & in hæmorrhoidalem Cæcalem, & Mesentericum dividit. Bauhinus verò in Mesentericum dextrum & sinistrum: Mesentericus ramus, dexter in jejunum, ileon, cæcum & coli partem dextram posteriore seu cava parte implantatur, & in venulas innumeras dividitur, quæ inter duas membranas Mesenterij feruntur, & ab intestinis chylum exsugunt & Epati afferunt, hinc venæ Mesaraica vocantur.

12. Mesentericus sinister in sinistram & mediam mesenterij partem disseminatur, & eam coli regionem, quæ à ventriculi sinistra sede ad rectum usque intestinum pertinet, adit, ab hoc ramo insignior ramus hæmorrhoidalis descendit, hunc natura ideo construxit inquit Laurent. ut Melancholicus sanguis certis quibusdam intervallis excerneretur, hic ramus internas & occultas hæmorrhoides parit, Hypogastricus verò cava externas. Illæ cacochymia vacuatrices, hæc plet hora depletices dicuntur.

Figura

Figura hæc venæ portæ ramos depingit.

- A A. Coronaria stomachica.*
B. Gastrica minor.
C. 1. Gastroepiplois dextra.
C. 2. Epiplois sinistra.
D. Epiplois sinistra.
E. Splenicus ramus.
F. Surculi splenicici rami.
G. Mesentericus ramus.
H. Mesenterica sinistra.
HH. Rami Mesenterica de-
xtra.
III. Vena recti intestini & ve-
me hemorrhoidales.
K. Rami venæ portæ per he-
patis carnem sparsi.
L. M. Cystica gemella.

13. *Has venas omnes natura in truncum magnum transfor-*
mavit, deinde rursus in quamplurimos ramos, & hos rursus in
minimos surculos divisit, ob eam nimirum causam, ut Chylus in
Epate detentus mediante vasorum, cavæ scilicet & portæ, plexu, &
transitus angustia perfectè in sanguinem transmutari possit.

Figura hæc venæ cavæ & portæ radices per hepar
 sparsas & coeuntes indicat.

- A. Venæ cavæ truncus ascendens.*
B. Venæ cavæ truncus descendens.
C. Radices venæ cavæ.
D. Radices venæ portæ.
E. Truncus venæ portæ.

B 2

14. Con-

14. Concocto & elaborato sanguine in Epate, flava bilis à vesicula, quam in Epatis concavo natura locavit, suscipitur: Melancholicus succus, per quartum ramum vene porta ad Lienem demittitur; serosi humoris portio aliqua per emulgentes, & ureteres in vesicam descendit, sanguis vero cum serosi humoris aliqua portione distribuitur à cava in totum corpus truncorum duorum, ope, quorum unus sursum ad Cor; alter deorsum ad spinam reflectitur.

15. Ramus qui ad Cor ascendit, diaphragma perforat, ibiq; duas emittit venas, quæ per diaphragma multis surculis & ramulis se longè lateq; pandunt, idem ramus dextro cordis ventriculo connectitur nec in illum fertur, à quo vena aliqua, Cor coronæ instar ambiens ut nutriatur, unde coronalis dicitur, emergit. Deinde hic ramus supra pulmones parit etiam ἀλγυρον. i. venam sine conjugè dictam, quæ licet in dextro latere habeat originem; tamen toti thoraci omnibusq; hujus vertebrae & musculus communicat suos ramulos nutritionis gratia.

16. Reliqua vena cava ascendens ad jugulum membrana succingenti costas à dextera committitur, in quam complures surculos exiguos conspergit; priusquàm verò jugulum attingat, apud glandem. Vesal. lib. 3. cap. 7. fol. 282. (est corpus glandulosum, Græcis Γουδς, Germanis Das Dries oder die Milch) dividitur in duos truncos, sive ramos magnos, quorū alter dextram, alter sinistram partem petit. Columb. lib. 6. de venis, & ad latera deducti, quilibet in tres ramos dividitur, alter qui ad axillam per dorsum disseminatur, axillaris dicitur: duo alij per cervicem ascendunt, exterior, & interior in utroq; latere: uterq; dividitur in duos ramos sive venas: duæ cum gula sursum in fauces, & oris ima feruntur, & interiores jugularie dicuntur, duæ quæ subter cutem existunt, & extremae sunt, in varias capitis partes exteriores inseruntur in musculos scil. temporum faciei &c.

17. Axil-

17. Axillaris ramus dividitur in duos ramos, superiorem sc. seu venam cephalicam, & inferiorem seu basilicam. Cephalica quæ & humeralis, & cubiti vena exterior dicitur, circa cubitum & inter pollicem & digitum ei proximum (more Franconum) inciditur, contra varios affectus totius capitis. Hujus cephalicæ exterioris ramus, obliquè per radium in cubiti longitudinem abit, & circa ulnam conjungitur ei Basilicæ ramulus, & sic ad auctus intra auricularem & annularem, Salvatellam, Arabibus Syele dictam, sive splenicam, constituit. Hæc aperitur securè in dextra manu in obstructione & affectibus Hepatis: In sinistra manu verò, in obstructione lienis, in feбри quartana, & alijs melancholicis affectibus.

18. Inferior sive Basilica, quæ & axillaris inferior ab Hipp. appellatur, quia major & amplior est (in quibusdã subjectis) cephalicâ, & etiam in multos furculos dividitur, Præctici verò non Basilicam nominant, sed Epaticam sive jecorariam in dextro latere, in sinistro latere verò lienarem, & quidem ideo, quod illa in Epatis, hæc in lienis affectibus secetur.

19. Priusquam autem hæc vena in medium cubiti flexum adveniat, venam trajicit manifestam, quæ Mediana sive communis à situ nominatur, & quidem ideo, quia in media curvatura brachij inter cephalicam & basilicam invenitur. Ab Avicenna nigra vocatur, quæ vulgo semper ferè secatur, contra morbos totius corporis. Hæc venæ omnes multas & varias venulas de se in cutem & musculos brachij spargunt, quas hic non enumerabimus, neque etiam opus est.

20. Hoc notandum restat, variam esse venarum cubiti, & manus distributionem, ita ut hominis ejusdem dextera cum sinistra non conveniat, imò ferè quot homines, tot venarum manus distributiones. Ideò ab imperitis sepius Epatica pro mediana, & c. Cephalica pro mediana cum damno maximo ægri secatur.

Tantum de trunco venæ cavæ, qui ad Cor scandit.

21. Alter

21. Alter truncus qui deorsum ad spinā reflectitur sequitur. Hic ubi ad quartam lumborum vertebram pervenit, & arteria magne substratus fuit, dividitur etiam in duos magnos truncos iliacos dictos, quorum alter dextrū, alter sinistrum adit crus. Priusquam tamen hos ramos magnos spargit, ramulos utrumq; quinq; effundit. 1. Vocatur adiposus, qui ab emulgente pronascitur. 2. Renalis qui ad renem fertur. 3. Spermaticus, qui ad testes materiam seminis desert. 4. Lumbaris, cujus beneficio partes circa lumbos nutriuntur. 5. Musculosus, qui multos surculos in abdominis musculis profert. Postea in duos magnos ramos, (ut dictum) qui Iliaci dicuntur finditur. Ab utroque ramo rursus scaturiunt quatuor vena, scilicet sacra, hypogastrica, epigastrica, & pudenda, quarum beneficio partes, in quas feruntur, nutriuntur.

22. Postea ramus iliacus in utroq; latere extra cavitatem abdominis producit ramum, sive venam cruralem. Ab hac vena 6. rami prodeunt, Saphena, Ischias minor, muscula, poplitea, suralis, & Ischias major. Has omnes venas Vesal. lib. 3. c. 5. sed absq; nominibus exponit. Columb. Saphenæ, Ischij, & poplitis, mentionem facit Fallop: Saphenæ & Ischij. Plat. cutanear. quatuor.

23. I. Saphena seu vena malleoli, die Frauen oder Rosenader / circa malleolum internum invenitur, circa quem ibi in 4. ramos divisa est, tandem in cutem totius cruris assumitur. Hæc vena, in menstruorū, hemorrhoidum obstructionibus, item testiculorum morbus inciditur.

24. II. Ischias minor versus os Ischion salvatellæ opponitur, quæ in anteriorem Ischij cutem, & ejus loci musculos distribuitur. Inciditur hæc vena sæpius adversus Ischiadicum dolorem, podagram, urinæ difficultatem, &c.

25. III. Muscula, & dividitur in duos ramos, majorem & minorem, minor tibiæ musculos, & cutem adit, major per femoris musculos disseminat.

Figur-

Figura I. anteriores venas externas delineat.

- A. Vena est frontem
perreptans.
B. Ramuli jugularis
vene ad buccas &
nasum pertingēs.
C. Humeraria seu ce-
phalica.
D. Jugularis externa.
E. F. Ramuli à thora-
cicis venis ad mam-
mas delati.
G. Mediana.
H. Basilica interna.
I. Rami ab epigastri-
co prodexentes.
K. Vena cruralis ad in-
guina & crura descen-
dentis rivi externi.
L. Cruralis vena per in-
teriolem femoris par-
tem excurrentis.
M. Tibia vena interior.
N. Tibia vena exterior
per externas partes
divaricata.
O. Malleoli vena Sappe-
na dicta.

Figura II. externas postici corporis venas ostendit.

- A. Vena est puppis.
B. Rami sunt è jugulari externa ad dorsum propagati.
C. Vena salvatella sub minimo digito.
D. Vena est que sub pollice secatur. E. Vena poplitis.

26. IV. Poplitea ex duobus ramis cruralibus constituitur, & sub genu fertur, cuius apud antiquos frequens sit mentio, & etiam frequenter incidebatur.

27. V. Suralis est vena cruris magna, & descendit ad malleolum externum & pedis pollicem. Plat. cutan. 3. circa hanc partem etiam 4. eutan. Plat. apparet. Super pollice aperitur haec vena propter faciei maculas, ophthalmiam oculorum, ruborem, vnd wird die Rückader genandt.

28. VI. Ischias major, haec per sura musculos delata in ramulos decem dividitur, singulis digitis binos ramulos largiens. Minor descendit ad calcem, aliquando etiam digitis, imprimis minima & medio surculos nonnullos communicat: haec vena in minimo digito pedis utriusq. contra renum vitia, gravitatem & lassitudinem membrorum, apoplexiam, paralyssin aperitur. Vnd wird die Sichtsader genandt. Haecenus de venis.

29. Arterias quod attinet habet Epar aliquas in cava parte à vena celtica, ut calor hujus visceris augeatur & conservetur.

30. Habet & nervos duos exiles à sexto pari, alter à ramo (hunc Vesalius Anatomicos ignorasse asserit) qui costarum radicibus dexiri lateris exporrigitur, Fallopio ab eo nervos habet qui mesenterio dispergitur, cum quibus etiam rami arteriarum in ipsius substantiam disseminantur. Platero duo nervi etiam parvi in tunicam hepatis destinunt. Nervos autem Hepar & quidem exiles sensus gratia habet. Exiles sunt, quia Epatis actio naturalis non animalis est; sanguis enim primario non ad sensum preparatur, imò sensu exquisito Epar non indiget, propter excrementa, quae in hoc generantur.

31. Usus Epatis est, ut sit sanguinis officina, venarum principum, non $\sigma\upsilon\epsilon\tau\omicron\varsigma$, sed $\delta\iota\omicron\mu\omicron\iota\sigma\tau\omicron\varsigma$, spiritusq. naturalis architectrix, &c. Plura de his in questionibus.

Delis

**Delineatio jecoris cum suis magnis venis
& portione aliqua ventriculi.**

- A. Gibba sive convexa pars jecoris.
 B. Hac sede Epas permittit aut emit-
 tit caudicem vena cave.
 CC. Nervi ventriculi.
 DE. Duo ramuli vena cave.
 F. Orificium sinistrum ventriculi.
 G. Sinus jecoris in gratiã ventriculi
 à natura factus.
 H. Truncus vena porta.
 I. Oesophagi portio.
 K. Portio ventriculi.
 L. Vena cave truncus.
 M. Vena umbilicalis.
 N. Portio vinculi, quo heper diaphragmati ita subligatur ut
 quasi aptum ab eo videatur sustineri.
 * Ligamentum jecur diaphragmati affirmans.

**Delineatio Epatis absque portione
ventriculi.**

- AA. Superior pars gibba hepatis.
 BB. Inferior pars gibba epatis.
 C. Locus vena cave & diaphragma
 permeantis.
 DE. Truncus vena cave.
 FG. Vincula hepatis.
 H. Vena porta.
 I. Cavitas orificium ventriculi excipiens.

De Accidentibus

Epatis.

C

1. Situm

1. *Situm est Epar sub diaphragmate in dextro latere, exiguo tamen intervallo distans, ne motus diaphragmatis in respiratione impediatur. Arist. 2. hist. animal. cap. 18. In sinistro latere leviter incumbit ventriculo, ideo major Epatis pars est in dextra, minor in sinistra parte. Hipp. lib. de arte in thorace collocavit per thoracem intelligens totam capacitatem, quæ est inter claves & ossa pubis, sicut interpretatus est. Aristot. 4. de part. animal. In suffocatis Epar plerumq; sursum trahitur & ferè totum thoracis capacitatem continetur fortasse propter angustiam quæ est in suffocatione.*

2. *Figura Epatis est semicircularis. Gal. 4. usu part. 14. Vesal. lib. 5. c. 7. Archangelo non est peritus globosa, sed eam imitatur quantum fieri potest, & ut necessitas postulat. Columbo non exactè sphericæ est. Laurentius ait veteres humani Epatis figuram ignorasse & juniorum quam plurimos. lib. 6. c. 19. Lobos jecoris quod attinet, de his inter auctores variæ sunt sententiæ. Hipp. lib. de ossium nat. & 6. Epidem. hepar in lobos quinque secat. Realdus 4. de us. part. 8. contra Gal. 6. ad anat. cap. 11. negat hominis Epar lobos habere. Fernel. Galeni opinionem videtur aliquomodo defendere, & ait: se Epar in quinque fibras dissectum vidisse. Eandem opinionem defendit Francisc. Puteus lib. 5. apolog. pro Galeno cont. Vesal. Archang. & Piccolh. & Epar in duos lobos distractum affert. ut Hipp. d. I. Sylvius lib. 3. cap. 6. Isagog. anat. Sed rarè hoc fit, plerumq; enim solidum, nullius lobis divisum occurrit.*

3. *Magnitudo Epatis in omnibus non eadè est, in hominibus tamen longè majus est, quam in reliquis animalibus, cum his magna opus sit sanguinis copia, ad tot spirituum & humidi radicalis, quæ semper agendo & contemplando resolvuntur, restitutionem. Timidis sive meticulosis grandius est jecur datum ob rationes sequentes duas, quia meticulosi habent Cor frigidum, Ideoq; hujus facultas vitalis, in qua animorum & irarum existit ardor, est imbecillis, & ad animositatem planè inutilis: ut autem ejusmodi defectus*
supple-

suppleatur, natura condidit in meticulosis Epar. facultatis naturalis roboris gratia, grandius: Sic enim natura solet, quod una ex parte deest, id alterius incremento & accessione compensare. 2 quia frigidi homines plus appetunt, frigiditas eniui, ut Gal. in arte parua docet appetentiam excitat, quo fit ut major his chyli suppetat copia, cuius abundantia Hepar nutritur & accrescit amplius, sicuti videmus in helluonibus & suo abdomini natis. Laur. d. l.

4. Temperamentum Epatis est calidum & humidum absolutè & generaliter. Specialiter vero in collatione, & etiam interdum, præter naturam, est vel calidum, siccum, vel siccum frigidum, vel frigidum humidum, &c.

CAP. III. De Vesicula fellis.

Vesicula fellis est receptaculum flavæ bilis in dextra & cava parte jecoris sedem habens.

1 Vesicula fellis, Græcis dicitur *κόσις χοληδόχου*, id est, vesica fellis, folliculus fellis, ductor & expurgator, Item *κόσις ἐσποδίου*, id est, vesica urinaria. *Κόσις* fortassis dicta, inquit Archangelus, *διὰ τὴν κόσιον*, quod est vas piscatorium, quo ut capiuntur pisces, ita cysti bilis capitur. Alijs bursa cholerae citrina vocatur.

2. Substantia huius vesicula membranosa est, & duplex, una communis à peritonæo: Altera propria, densa & fortis ne à bile ledatur. Hæc propria Vesalio & Platero nervosa est & membranosa. Fallopio vero nervosa, Columbo & Laurentio membranosa.

3. Hanc tunicam propriam intus crustosa quædam tunica succingit, ne à bilis acrimoniâ ledatur, vel ut Archang. vult, ne asiduo fluxu, & refluxu bilis facies interior callosa reddatur.

4. Vasa etiam habet, .i. duas venas graciles cysticas à portæ ramo, ut nutriatur. Gal. 5. usu part. 7. 8. & 12.

Secundo, Arterias valdè graciles habet, à celiaca, jecoris cavo exporrectas, hunc in finem, ut harum assiduo motu, vesicula agitata, haud facillè putrescat. Archang. d. l. Varol. in f. anat.

Tertio, Nervum etiam parvum ac vix conspicuum à sexta conjugationis ramulo habet, ut aliquo modo sentiat, Gal. 7. usu part. 8. Nonnulli Anatomici hos, uti & arterias, non viderunt. Ideoq; putarunt vesiculam his carere.

5. Haec vesicula dividitur in fundum, cervicem & meatus bilarios. Fundus amplior vesiculae pars est, rotunda, jecoris cavo adherens, & inferiora respiciens, quando cum Epate in sua sede naturali est. Cervix est angustior hujus vesiculae pars oblonga, fundo multo durior, superiora respiciens. Archang. Bauhin. d. l.

6. De cervice sive orificio suo porrigit duos ramos sive meatus, unum ascendentem, qui innixus vene portae in corpus Epatis ingreditur, & tenuissimis multis surculis inter propagines vene portae & caveae de se sparsis, bilem undiquaq; ex Epate, sive per vasorum à vasorum, sive Δοξίαν haurit & allicit, & in vesiculam suam comportat, unde & μεσοι χοληδόχοι, i. meatus bilem excipientes vocantur. Alterum descendentem, qui inferiore membrana omenti suffultus duodeno non procul à jejuni initio inseritur, & bilem è vesicula effusum in intestina defert.

7. Fallopius & Archangelus putant bilem è jecore ad intestina primò deferri, & in casu necessitatis duntaxat, quando meatus intestini duodeni clausus est, à vesicula fellis recipi. Alij distinguunt inter puram & impuram bilem, & dicunt puram bilem à vesicula trahi: impuram verò rectè à per ductum quandam à Jecore ad intestina transferri. Hanc opinionem etiam defendit Varol. lib. 3. anat. cap. 6. Sed hoc videtur non verisimile esse, nam nullum discrimen est inter bilem, quae in ipsa vesicula continetur, & inter illam, quae circa meatum intestini duodeni invenitur. Ideoq; dicimus omnem bilem excrementitiam, sive permixta & crassa sive impermixta & sincera sit, ascendentè ramum qui in Epatis

tis substantiã numerosa serie immisso est, colligere, & certo tempore in duodenum per porũ biliarium deponere. Vide plura apud Galenum, Vesalium, Fallopiũ, Archangelum, Laurentium, Columbum, Bauhinum, Vſus vesiculae hujus ex dictis satis patet.

Vesiculæ fellis delineatio, &c.

- A. Concurſus meatuum bilis, vesiculæ qui in jecoris corpus descendunt.
- B. Vesiculæ bilis cervix.
- C. Bilis vesiculæ meatus in duodenum intestinum insertus.
- D. Duodenum.
- E. Arteria vesiculæ & jecoris.
- F. Nervulus jecoris & vesiculæ.
- G. Tenuis porta vena propagines.
- I. Vesiculæ corpus.
- H. K. L. M. Meatus bilis vesiculæ per jecoris corpus exporrecti inter porta vena, & cave item vena ramos.
- N. Vena porta propago in jecoris substantiam diffusa.

De Accidentibus vesiculæ fellis.

1. Vesicula hæc in cava caq̃ dextra & crassissima Epatis parte sita est.
2. Figura hujus est oblonga & rotunda longioris cujusdam pyri modo, Vesal. & Laurent. Oblonga Columbo; Longiuscula & rotunda pyri modo angustata Platero. Globosa, sed excavata & oblonga pyro minusculo æqualis. Archang.
3. Magnitudo hujus non est eadem in omnibus animantibus: Est tamen in homine parva, & non admodum insignis Archang. d. l. Unica est, quia unica satis fuit.

QVÆSTIONES.

Quæst. I.

An Epar sit origo sive principium venarum?

Resp. De origine venarum inter Philosophos & Medicos varia sunt opiniones: alij enim ortum venarum à capite & cerebro derivant, ut habet Gal. 6. de placit. Hipp. & Platon. Alij à ventriculo, sed hæ opiniones contra experientiam & rationem ita pugnant, ut refutatione non sint dignæ. Herophilus ad hanc questionem de origine venarum respondit vocabulo nescio. Hippocrates, licet varias & dissentientes de origine venarum sententias habeat: Nunc enim Cor, ut lib: de carnibus. l. de locis in hom. l. de corde. 4. de morbis: Nunc Epar, ut l. de aliment. l. de ossium natura: De locis in homine: 2. & 6. Epidem: Aliquando nec Epar nec Cor, venarum esse principium voluit: Tamen hæ sententiæ omnes optimè conciliari possunt sequenti modo. Epar non est principium venarum ἰσπερως, id est, originis. Epar non est principium venarum sc. conservationis, sed διουχῆσως, id est, distributionis: Ita etiã cor est principium venarum sc. conservationis, non principium διουχῆσως vel ἰσπερως, quia omnes partes simul generantur. Vesalius & ferè omnes Peripaterici Cor ἀναλώσως officinam esse putant Arist. 2. & 3. de part. anim. sed hac opinio jam pridem è scholis medicorum fuit expulsa. Medici vero cum Galeno 2. de part. anim. c. contra Aristotelem Epar venarum principium non ἰσπερως, id est, generationis, sed διουχῆσως, i. e. distributionis & πικρῶσως, id est, radicationis esse defendunt, (ut modò dictum) 1. quia in Epate est vena maxima. Galen. 6. de plac. 3. 2. quia in Epate & circa Epar sunt excrementorum receptacula. E. 3. Iaso Epate leditur sanguificatio. E. 4. ubi elaboratio & distributio sanguinis, ibi venarum principium: sed in Epate. E. 5. Vbi elaboratio sanguinis, ibi necesse est ut sint organa distri-

distributionis, Gal. lib. 6. de plac. c. 4. *At in corde talia non reperiuntur.* E. 6. *Si Cor esset venarum principium, vena umbilicalis in fœtu sanguinem in Epar non in Cor refunderet. Sed hoc non fieri observatum est: Ergo; Deniq, si non hepar sit sanguificationis instrumentum, frustra id factum esse oportet* lib. 6. cap. 4. de plac. *His & alijs rationibus potest Medicorum & Anatomicorum nonnullorum sententia probari, quam etiam Hippoc. lib. de aliment. confirmat, ubi ait* $\rho\iota\zeta\omega\tau\iota\varsigma$ $\Phi\lambda\epsilon\beta\omega\tau\iota\varsigma$, $\eta\pi\alpha\rho$ $\rho\iota\zeta\omega\tau\iota\varsigma$ $\delta\epsilon\lambda\epsilon\gamma\iota\omega\tau\iota\varsigma$ $\kappa\alpha\theta\eta$, *id est, Radicatio venarum Epar. Radicatio verò arteriarum Cor est.*

Quæst. II.

An venæ vim habeant sanguificandi?

De hac questione ferè tot sunt opiniones, quot autores. Aristoteles Cor defendit 2. & 3. de part. animal. 3. de histor. animal. Averroës in Epate preparari, in Corde vero elaborari & perfici existimat. Vesal. lib. 3. cap. 1. & Ioubertus decad. 1. parad. 4. Iacobus Scheckius. Fernel. lib. 6. cap. 2. venis adscribunt sanguificationem; dicunt tamen Epar cum aliquo modo promovere. Fallopius ascribit venæ portæ. Columb. l. 6. & Argenter: statuunt substantiam Epatis esse sanguificationis organum. Laurentius lib. 4. quæst. 2. & Archangelus, Veiga. Bauh. ait chylū in venis mesaraicis primam sanguinis rudimentum accipere, inde delatum ad hepar; non in ejus parenchyma effundi; sed in venis Iecoris reservari & in portæ radicibus sanguificationem fieri, beneficio etiam parenchymatis & venarum majoris hepatis: quam sententiam & nos veram esse arbitramur: de hac questione vide Gal. lib. 4. de us. part. cap. 3. 4. 5. i 2. & lib 5. de plac. cap. 3. 4. 5. 8.

Quæst. III.

Cur membra coctionis in infimo ventre

locantur?

Resp. Neratio sive intellectus ob halituum copiam alimentorum inturbetur. 2. ut excrementa tanquam gravia commodius in infimo ventre resideant, & excremantur. leg. precedentem disput. de ventriculo.

Quæst.

Quæst. I V.

An Epar calidius sanguine?

Resp. Sanguis calidior, ob duplicē calorem, proprium sc. quem à cibo, & ascitium, quem ab Epate habet, ut nonnulli putant.

Quæst. V.

Cur Epar diversos humores producit?

Resp. Hoc non moderato calori vel immoderato adscribendum, uti Gal. lib. 2. de natura. facult. c. 8. ex sua, Hippoc. Aristot. Praxagoræ, Philotimi aliorumq. veterum sententia disput. sanguinē sc. à moderato, reliquos vero humores ab immoderato calor generari: sed cibo sive alimento, ut Fernel. lib. 6. Phyl. c. 4. egregiè differit, in quo sive calido, sive frigido, sive temperato, inest portio ignea, aërea, aquea, terrea, idcoq. quando unus calor Epatis toti alimento sive chylo aqualiter sese exhibet, & in eum pari robore & conatu undiq. incumbit ex eo, profert 1. bilem ex ignea portione, 2. sanguinem ex aërea, 3. pituitam ex aquea, & deniq. melancholicum succum ex terrea, non aliter ac Sol res nonnullas in mixto liquat, alias verò indurat.

Quæst. VI.

Quænam intemperies Epatis est pejor altera?

Resp. Dupliciter Epar potest considerari, & secundum intemperiem & substantiam. Si secundum intemperiem absolutè consideratur una alteri non cedit, interim tamen facilius vicina membra à frigido leduntur quam à calido. Si substantiam respicimus, hujus aut rarior aut densior. Si rarior calida intemperies pejor, ratio quia hæc nimis rarefacit, & dissipat, frigida vero condensat, si densior, frigida pejor calida. Frigida etiam pejor sicca, quia frigiditas habet se, ut caussa, siccitas ut effectum, & c. Sicca etiam pejor humida, quia facilius res humida siccatur, quàm sicca humectatur.

Quæst. VII.

An chylus attractione venarum mesaraicarum & hepatis, an verò spontaneo fluxu perveniat ad Epar? Affirm. cum Fernel. lib. 6. c. 2. utrumq.

B.I.G.

Farbkarte #13

UTATIO
 anatomicarum V.
ARTIBUS
 IS AIMATÓSEI
 videntibus,
quam
 PRÆSIDIO
KNOBLOCHII,
 Fr., Med. & Phil.D.
eebergensium Academia
endam suscipiet
orus Bilizerus,
 adiensis Sil.
uly, horis & loco notis.
 s):(s
 BERGAE,
 nis per Iohan. Gorman.
 Is Is CVII.

